

1.Εισαγωγή

Το θέμα της εργασίας αυτής είναι τα συνταγματικά δικαιώματα του παιδιού και ο τρόπος και η δυνατότητα άσκησης τους από αυτό.

Η παρούσα εργασία διαπραγματεύεται ένα θέμα πάρα πολύ σημαντικό όπως ταυτόχρονα και πάρα πολύ ευαίσθητο. Σημαντικό, γιατί έχει να κάνει με τα συνταγματικά δικαιώματα των ατόμων που όπως καταλαβαίνουμε είναι ο θεμέλιος λίθος της κοινωνίας και της δικαιοσύνης ευρύτερα και ευαίσθητο γιατί διαπραγματεύεται ειδικότερα τα συνταγματικά δικαιώματα των παιδιών. Το Σύνταγμα ενός κράτους για να θεωρηθεί πετυχημένο και λειτουργικό θα πρέπει να προσφέρει την καλύτερη δυνατή προστασία στα άτομα που αποτελούν το κοινωνικό του σύνολο σε όλους τους τομείς ενέργειάς τους, δηλαδή και στον πολιτικό και στον κοινωνικό και στον οικονομικό τομέα. Το Σύνταγμα είναι αυτό που προασπίζει τα άτομα από οποιαδήποτε απειλή. Τι πιο αδύναμα άτομα που χρειάζονται την προστασία του κράτους από τα παιδιά που ο σεβασμός των δικαιωμάτων τους και η προστασία τους είναι ότι πιο σοβαρό και καίριο για την υγιή εικόνα ενός κράτους που θέλει να έχει ευοίωνα και παραγωγικό μέλλον. Για την μελέτη και ανάλυση αυτού του τόσο σημαντικού θέματος θα κάνουμε μια καθολική θεώρηση όλων των βασικών εννοιών με λίγα λόγια ,που θα μας εντάξουν στο ειδικότερο θέμα της προστασίας του παιδιού από το Σύνταγμα και τους κανόνες του. Η γενικότερη προβληματική μας θα κινηθεί και στον τρόπο που το παιδί είναι φορέας άλλα και πως μπορεί να ασκήσει τα συνταγματικά του δικαιώματα. Θα κάνουμε λοιπόν μια λεπτομερή επισκόπηση γύρω από τα άρθρα του Συντάγματος ξεκινώντας από τα “μητρικά θεμελιώδη συνταγματικά δικαιώματα” και μετά στα υπόλοιπα άρθρα του Συντάγματος από τα οποία πηγάζουν δικαιώματα για τα παιδιά. Μετά θα αναλύσουμε τα αξιοσημείωτα σημεία του θέματος μας και θα παραθέσουμε και την σημαντικότερη νομολογία στην οποία ανατρέξαμε για την καλύτερη θεώρηση και εμβάθυνση του θέματος μας.

2. Το κράτος δικαίου και το περιεχόμενό του. Έννοια συντάγματος.

Σε μια πρώτη θεώρηση λοιπόν ας παραθέσουμε τους ορισμούς των πιο σημαντικών εννοιών που αποτελούν την βάση, την αρχή και την ολοκλήρωση αυτής της προσπάθειας ανάλυσης της συνταγματικής προστασίας του παιδιού .Η συνταγματική προστασία του παιδιού που κινείται στα πλαίσια της έννοιας του κράτους, του δημόσιου τομέα , του νόμου και φυσικά του Συντάγματος.

Κράτος είναι οργανωμένη κοινωνία ανθρώπων, εγκατεστημένων σε συγκεκριμένη χώρα, η οποία ασκεί στα μέλη της αυτοδύναμη εξουσία και έχει την μορφή του νομικού προσώπου. Το προσδιορίζουν τρία βασικά σημεία . Ο λαός, η χώρα και η εξουσία. Με την στενότερη έννοια του όρου, ως κράτος νοείται η κρατική εξουσία , η κρατική μηχανή (apparatus).Εξουσία είναι η αναγνωριζόμενη από το δίκαιο ικανότητα επιβολής αποφάσεων. Ένα από τα βασικά ερωτήματα που τίθενται σχετικά με την κατανόηση της ουσίας του κράτους είναι, αν το κράτος ταυτίζεται με την κοινωνία ή αν αντίθετα διακρίνεται απ’ αυτήν. Το κράτος με την ευρύτερη έννοια του όρου ταυτίζεται με την κοινωνία, ή με άλλη έκφραση, η κοινωνία περιλαμβάνεται στο κράτος. Το αν το κράτος ταυτίζεται πράγματι με την κοινωνία εξαρτάται από το πολίτευμα.. Εφόσον υπάρχει και λειτουργεί δημοκρατικό πολίτευμα στο οποίο οι κυβερνώμενοι ταυτίζονται με τους κυβερνώντες, κράτος και κοινωνία αποτελούν αδιαχώριστο σύνολο. Το κράτος οργανώνεται και λειτουργεί σε τρεις μορφές: ως πολιτικό, οικονομικό και κοινωνικό (κράτος του κοινωνικού χώρου). Το συνταγματικό πρότυπο του ατόμου-μέλους του κοινωνικού συνόλου όπως ρητά

αναφέρεται στο Άρθρο 25 του Συντάγματος αντιστοιχεί προς τη μορφή του κοινωνικού κράτους.

Άρθρο 25 του Συντάγματος.

- 1) Τα δικαιώματα του ανθρώπου ως ατόμου και ως μέλους του κοινωνικού συνόλου και η αρχή του κοινωνικού κράτους δικαίου τελούν υπό την εγγύηση του κράτους. Όλα τα κρατικά όργανα υποχρεούνται να διασφαλίζουν την ανεμπόδιστη και αποτελεσματική άσκησή τους. Τα δικαιώματα αυτά ισχύουν και στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών στις οποίες προσιδιάζουν. Οι κάθε είδους περιορισμοί που μπορούν κατά το Σύνταγμα να επιβληθούν στα δικαιώματα αυτά πρέπει να προβλέπονται είτε απευθείας από το Σύνταγμα είτε από τον νόμο, εφόσον υπάρχει επιφύλαξη υπέρ αυτού και να σέβονται την αρχή της αναλογικότητας.
- 2) Η αναγνώριση και η προστασία των θεμελιωδών και απαραγράφτων δικαιωμάτων του ανθρώπου από την Πολιτεία αποβλέπει στην πραγμάτωση της κοινωνικής προόδου μέσα σε ελευθερία και δικαιοσύνη.
- 3) Η καταχρηστική άσκηση δικαιώματος δεν επιτρέπεται.
- 4) Το κράτος δικαιούται να αξιώνει από όλους τους πολίτες την εκπλήρωση του χρέους της κοινωνικής και εθνικής αλληλεγγύης.

Κράτος δικαίου είναι το κράτος εκείνο που σέβεται την ανθρώπινη αξία και τα θεμελιώδη δικαιώματα που την διέπουν. Είναι εκείνο που υποχρεούται να σέβεται τα συνταγματικά δικαιώματα.

Κοινωνικό – ανθρωπιστικό κράτος είναι το κράτος εκείνο που συνταγματικά υποχρεούται, όχι μόνο να σέβεται, αλλά και να προστατεύει και να εξασφαλίζει την ανθρώπινη αξία.

Το νέο Σύνταγμα, όπως προκύπτει από τα άρθρα 2 παρ.1, 25 και 106 παρ.1,2 και 3, δεν καθιερώνει την μορφή του παλαιού φιλελεύθερου κράτους αλλά του κοινωνικού ανθρωπιστικού κράτους.

Διακρίνονται δύο μορφές κοινωνικού κράτους, το προστατευτικό και το εξασφαλιστικό.

Προστατευτικό κοινωνικό κράτος είναι εκείνο το οποίο υποχρεούται συνταγματικά να προστατεύει την ανθρώπινη αξία και τα συνταγματικά δικαιώματα που την εξειδικεύουν, από επιθετικές ενέργειες των συνανθρώπων.

Εξασφαλιστικό κοινωνικό κράτος είναι εκείνο που υποχρεούται συνταγματικά να εξασφαλίζει στους πολίτες τα οικονομικά αγαθά που είναι απαραίτητα για την ανεμπόδιστη άσκηση των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Το ισχύον Σύνταγμα δεν κατοχυρώνει την εξελιγμένη αυτή μορφή κοινωνικού κράτους, παρά μόνο κατ'εξάιρεση στο άρθρο 16, όπου προβλέπει την παροχή δωρεάν παιδείας στα δημόσια εκπαιδευτήρια. Εδώ είναι ολοφάνερη η προστασία του κράτους προς το παιδί και μάλιστα στο τόσο καίριο και σημαντικό τομέα της παιδείας. Προβλέπει πάντως την εξέλιξη προς αυτήν την κατεύθυνση.

ΑΡ.16 Σ.παρ.4 'Όλοι οι Έλληνες έχουν δικαίωμα δωρεάν παιδείας, δε όλες τις βαθμίδες της, στα κρατικά εκπαιδευτήρια. Το Κράτος ενισχύει τους σπουδαστές που διακρίνονται ,καθώς και αυτούς που έχουν ανάγκη από βοήθεια ή ειδική προστασία, ανάλογα με τις ικανότητες τους.

Κράτος και κοινωνία σ' ένα δημοκρατικό πολίτευμα είναι έννοιες απερίσπαστα δεμένες και όπως είναι κατανοητό πρέπει να λειτουργούν με μοναδικό στόχο την προστασία των δικαιωμάτων των ατόμων και κυρίως των παιδιών που πρέπει να είναι

οι κατ'εξοχήν δέκτες προστασίας και εξασφάλισης εφοδίων για ένα αξιόλογο μέλλον. και να είναι αρωγοί στην ευδοκίμησή τους σε όλους τους τομείς της δραστηριότητάς τους. Όλα αυτά και στα πλαίσια του δημόσιου τομέα μέσα στον οποίο περιλαμβάνονται όλοι οι κρατικοί φορείς ανεξάρτητα από το καθεστώς δημοσίου ή ιδιωτικού ή μικτού δικαίου που τους διέπει. Φορείς ή υποκείμενα των υποχρεώσεων που αντιστοιχούν τα ατομικά δικαιώματα είναι κατά πρώτο λόγο το κράτος και πιο συγκεκριμένα όλοι οι φορείς της κρατικής εξουσίας δηλαδή όσοι την ασκούν ή με άλλες λέξεις έχουν την ιδιότητα οργάνου του κράτους.

Οι υπέρτατοι κανόνες που ρυθμίζουν την λειτουργία του κράτους, τις σχέσεις των ατόμων μεταξύ τους, καθώς βέβαια και τα δικαιώματα των παιδιών, είναι οι νόμοι του Συντάγματος.

Σύνταγμα είναι ο σε ιδιαίτερο κείμενο γραπτά διατυπωμένος θεμελιώδης νόμος που έχει τεθεί με ειδική διαδικασία, ρυθμίζει την συνολική έννομη τάξη, έχει αυξημένη τυπική δύναμη και μεταβάλλεται με διαδικασία δυσχερέστερη της προβλεπόμενης για τους κοινούς νόμους, των οποίων ιεραρχικά προΐσταται. Ο ορισμός αυτός αναφέρεται στη σύγχρονη έννοια του Συντάγματος την οποία συνθέτει ένα σύνολο τυπικών και ουσιαστικών στοιχείων. Στα τυπικά στοιχεία ανήκουν ο γραπτός και πανηγυρικός τύπος, η τυπική υπεροχή απέναντι στο κοινό δίκαιο και η αυστηρότητα θέσπισης και μεταβολής του. Στο ουσιαστικό περιεχόμενο του Συντάγματος ανήκει το ότι περιέχει τους θεμελιώδεις κανόνες της συνολικής συνύπαρξής.

3. Τα συνταγματικά δικαιώματα και το παιδί.

Καλό είναι να παραθέσουμε τον ορισμό των συνταγματικών δικαιωμάτων αρχικά και μετά να αναλύσουμε τα θεμελιώδη συνταγματικά δικαιώματα που πηγάζουν από αυτά για τα παιδιά της ελληνικής κοινωνίας. Συνταγματικά δικαιώματα είναι τα παρεχόμενα στα άτομα και ως μέλη του κοινωνικού συνόλου θεμελιώδη, πολιτικά, κοινωνικά και οικονομικά δικαιώματα τα οποία αποτελούν τις κατά την αντίληψη του συντακτικού νομοθέτη βασικές εξειδικεύσεις της ανθρώπινης αξίας και των οποίων το αμυντικό περιεχόμενο στρέφεται κατά της κρατικής και κάθε άλλης εξουσίας, το προστατευτικό περιεχόμενο στρέφεται μόνο προς το κράτος αξιώνοντας την παροχή βοήθειας για την απόκρουση κάθε απειλής, το δε εξασφαλιστικό, εφόσον αναγνωρίζεται (βλ. παραπάνω) στρέφεται επίσης προς το κράτος, αξιώνοντας την παροχή των απαραίτητων μέσων για την άσκηση του δικαιώματος. Φορείς των συνταγματικών δικαιωμάτων είναι βέβαια και τα παιδιά και μάλιστα είναι ικανά να τα ασκήσουν και αυτοπροσώπως (π.χ. το δικαίωμα της συνάθροισης.). Τα συνταγματικά δικαιώματα του παιδιού απορρέουν από τις διατάξεις 2, 4 και 5 προστασίας ισότητας, ελευθερίας και αξίας του ατόμου κατ' αρχάς και ειδικότερα και συγκεκριμένη μνεία στην παιδική ηλικία στο άρθρο 21 προστασίας της οικογένειας. Σχετικές είναι ακόμα και οι διατάξεις των άρθρων 29 παρ1 για τα τμήματα νέων των πολιτικών κομμάτων, και το άρθρο 96 παρ.3 για τα δικαστήρια ανηλίκων. Επίσης και το άρθρο 16 που αναφέρεται στο δικαίωμα στην παιδεία.

Όλα τα συνταγματικά δικαιώματα έχουν ατομικό και κοινωνικό χαρακτήρα. Ο κοινωνικός τους κυρίως χαρακτήρας είναι αυτός που αξιώνει από το κράτος αλλά και από τους ιδιώτες την υποχρέωση για την προστασία αυτών και για κοινωνική και εθνική αλληλεγγύη. Ο κοινωνικός τους χαρακτήρας τονίστηκε στην εξέλιξη των ετών

ειδικά όταν μεταβλήθηκε το κράτος από κράτος αποχής σε προστατευτικό κοινωνικό κράτος δικαίου. Η σε βάρος των ιδιωτών προστατευτική υποχρέωση απαιτεί την μεσολάβηση του νόμου. Την νομική αυτή μεσολάβηση για την προστασία του παιδιού την συναντάμε τόσο στα πλαίσια των άρθρων του αστικού δικαίου όσο και στα άρθρα του ποινικού δικαίου.

4. Τα δικαιώματα και η προστασία του παιδιού από το νόμο.

Η προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού στα πλαίσια της ελληνικής κοινωνίας εμφανίζεται με πολλές μορφές στην καθημερινή μας ζωή. Πρώτα απ' όλα το παιδί προστατεύεται μέσα στους κόλπους της οικογένειας στην οποία μεγαλώνει. Εδώ ο νόμος ρυθμίζει τα πάντα γύρω από τα δικαιώματα που έχει το παιδί απέναντι στους γονείς του που έχουν την γονική του μέριμνα και αυτούς που ασκούν την επιμέλειά του. Τα άρθρα του αστικού κώδικα 1510 επ,1584επ,1599 ρυθμίζουν τη διατροφή και την επιμέλεια του παιδιού και την προστασία αυτού σε όλες τις δυνατές περιπτώσεις. Όταν οι γονείς του είναι παντρεμένοι και το παιδί έχει γεννηθεί μέσα σε γάμο των γονιών του, όταν δεν είναι παντρεμένοι, όταν αυτοί παίρνουν διαζύγιο. Εδώ αξίζει να αναφερθεί ότι η παρ1 του αρ 21 του Σ. σε συνδυασμό με την γενική αρχή της ισότητας δεν αφήνει περιθώριο καμιάς διάκρισης σε βάρος παιδιών γεννημένων χωρίς γάμο των γονέων τους. Το ιδιωτικό δίκαιο ακολουθεί τις επιταγές του Συντάγματος και λειτουργεί πάντα προς όφελος του παιδιού ως αδύναμου και προστατευμένου μέλους της ελληνικής οικογένειας. Το ίδιο το Σύνταγμα δίνει το δικαίωμα στο παιδί να μπορεί κατ' αρχήν να στραφεί και εναντίον των ίδιων των γονέων τους περιορίζοντας έτσι την άσκηση της γονικής τους μέριμνας. Επίσης και στο ποινικό δίκαιο και στην ποινική δικονομία συναντάμε διατάξεις που αποσκοπούν στην προστασία του παιδιού είτε αυτό έχει εγκληματήσει είτε αυτό είναι θύμα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η παράκαμψη της αρχής της δημοσιότητας στη ποινική δίκη όταν ο κατηγορούμενος είναι ανήλικος, όπου η εκδίκαση της υπόθεσης γίνεται κεκλεισμένων των θυρών. Είναι επιβεβλημένο συνταγματικά να αντιμετωπίζεται προνομιακά ο ανήλικος επίδικος. Όμως δεν είναι επιβεβλημένο συνταγματικά η πρόβλεψη ειδικών αδικημάτων με θύματα ανήλικους. Αν και ο ποινικός κώδικας περιέχει πλειάδα τέτοιων διατάξεων . (π.χ.324,328,339,342 κ.α).

5. Η προστασία του κυοφορούμενου παιδιού από το νόμο ειδικότερα.

Σ αυτό το σημείο αξίζει να προβληματιστούμε και πάνω στο θέμα της κληρονομικής ικανότητας του κυοφορούμενου .Βάσει του άρθρου 36 του αστικού κώδικα για τα δικαιώματα που επάγονται στο κυοφορούμενο , αυτό θεωρείται γεννημένο αν γεννηθεί ζωντανό. Κατά σχέδιο νόμου όμως αυτό αλλάζει και θα έχουν δικαιώματα τα παιδιά που ήδη θα έχουν γεννηθεί ατά την υπαγωγή της κληρονομιάς σε αυτά. Αναρωτιόμαστε αν αυτή η πρόταση θα δημιουργήσει συνταγματικά προβλήματα. Η απάντηση βρίσκεται στο ότι το αρ.2 του Σ. για την προστασία της αξίας του ανθρώπου είναι θεμελιώδης μητρική διάταξη και ο κοινός νομοθέτης δεν μπορεί να μειώσει και κατά μείζονα λόγο να αφαιρέσει την προστασία αυτή. Άρα αυτή η πρόταση δεν είναι σύμφωνη με την αρχή του απαραβίαστου της ανθρώπινης αξίας.

6. Ο σωφρονισμός του παιδιού από τους γονείς του.

Το άρθρο 1518 του αστικού κώδικα αναφέρεται στη λήψη σωφρονιστικών μέτρων

που μπορούν να πάρουν οι γονείς κατά την άσκησης της γονικής μέριμνας στα παιδιά τους. Η άσκηση της σωφρονιστικής εξουσίας δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει τα διαγραφόμενα από τα αμυντικά δικαιώματα όρια. Η αρχή της ισότητας από το άρθρο 4 του Συντάγματος σε συνδυασμό και με το άρθρο 5 παρ 2 που επιβάλλει την επίσης ίση μεταχείριση όλων χωρίς διακρίσεις, ανεξάρτητα από φύλο, πεποιθήσεις είναι οι κατευθυντήριες γραμμές για τον τρόπο λειτουργίας του νόμου στο ιδιωτικό δίκαιο. Είναι μάλιστα τόσο ξεκάθαρες και " εύκολα " εφαρμόσιμες που θα μπορούσαν να εφαρμοστούν και άμεσα στον χώρο του οικογενειακού δικαίου .Μέσα σε αυτά τα πλαίσια δεν μπορεί για παράδειγμα ο πατέρας να επιβάλλει συγκεκριμένο θρήσκευμα στο παιδί του γιατί αυτή η ενέργεια παραβιάζει το αμυντικό περιεχόμενο της ελευθερίας της θρησκευτικής συνείδησης άρθ.13 του Σ.παρ.1, εδάφιο α , η οποία δεν αποτελεί στοιχείο της οικογενειακής σχέσης. Αξίζει εδώ να σημειωθεί και το εξής. Όταν μιλάμε για ισότητα του αρ.4 του Συντάγματος εννοούμε κυρίως την έννοια της ίσης μεταχείρισης ,της εφαρμογής της αρχής της αμεροληψίας. Η αρχή της ισότητας δεν σημαίνει ότι όλοι οι άνθρωποι είναι ίδιοι. Είναι θεμιτό λοιπόν να γίνονται βάσει των νόμων κάποιοι διαχωρισμοί αναλόγως την ηλικία, το φύλο, την εθνικότητα. Τα παιδιά για παράδειγμα μέχρι να συμπληρώσουν το 18ο χρόνο της ζωής τους δεν μπορούν να ψηφίσουν. Το ίδιο και για να παντρευτούν (Α.Κ.1350).Δηλαδή ο ανήλικος έχει την ικανότητα άσκησης των θεμελιωδών του δικαιωμάτων εκτός από εκείνα που ο κοινός νομοθέτης αξιώνει τη συμπλήρωση ενός κατώτατου ορίου ηλικίας. Εδώ καταλαβαίνουμε σε μια πρώτη θεώρηση τον διαχωρισμό μεταξύ του να είναι φορέας ενός δικαιώματος το παιδί και του να μπορεί ή όχι να το ασκήσει.

7. Οι φορείς των συνταγματικών δικαιωμάτων και η ικανότητά τους για την άσκηση αυτών.

Γενικά, υποκείμενα ,φορείς των συνταγματικών δικαιωμάτων είναι τα φυσικά πρόσωπα. Κάθε άνθρωπος αναγνωρίζεται ως πρόσωπο, έχει δηλαδή ικανότητα δικαίου. Ικανότητα να είναι υποκείμενα θεμελιωδών δικαιωμάτων έχουν όλα τα φυσικά πρόσωπα ημεδαποί, αλλοδαποί, ενήλικοι και ανήλικοι. Εδώ πρέπει να αναφερθούμε σε ένα μείζων ζήτημα που αφορά άμεσα και την συγκεκριμένη εργασία. Είναι το θέμα του καθορισμού της έναρξης και της λήξης της ιδιότητας του φορέα των θεμελιωδών δικαιωμάτων, αλλά και της απαιτούμενης ηλικίας για την αυτοπρόσωπη άσκησή τους.(βλ. ΑΚ 34,35).Εδώ έρχεται ξανά να εμφανιστεί ο προβληματισμός που αναλύσαμε και παραπάνω για τα δικαιώματα του κυοφορούμενου. Η ουσία είναι ότι φορέας των συνταγματικών δικαιωμάτων είναι ο άνθρωπος και γι αυτό τα λέμε και " ανθρώπινα δικαιώματα" τα οποία δεν κατοχυρώνονται μόνο υπέρ των Ελλήνων πολιτών. Τα πολιτικά μόνο δικαιώματα αναγνωρίζονται για τους Έλληνες πολίτες. (υπάρχουν τα οικονομικά, πολιτικά και κοινωνικού χώρου συνταγματικά δικαιώματα).

Μεγάλο θέμα αποτελεί η ικανότητα άσκησης των θεμελιωδών δικαιωμάτων των ανηλίκων. Οι ανήλικοι ως φυσικά πρόσωπα είναι φορείς των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Οι ημεδαποί ανήλικοι με εξαίρεση ορισμένα πολιτικά δικαιώματα, είναι φορείς των πολιτικών, οικονομικών και των δικαιωμάτων του κοινωνικού χώρου. Το ζήτημα των θεμελιωδών δικαιωμάτων των παιδιών συνδέεται με την προστασία της παιδικής ηλικίας και την εξουσιοδότηση προς τον κοινό νομοθέτη να ρυθμίζει μερικότερα θέματα και κυρίως να θέτει ελάχιστο όριο ηλικίας για την αυτοπρόσωπη άσκησης του δικαιώματος. Συνδέεται επίσης με την άσκηση επιμέλειας. Πρόκειται για ένα θέμα "ειδικής ιδιωτικού δικαίου κυριαρχικής σχέσης" .

Από την ικανότητα του να είναι κάποιος υποκείμενο ανθρωπίνων δικαιωμάτων διαφέρει η ικανότητα άσκησης τους. Κατά το άρθρο 21 του Συντάγματος η παιδική ηλικία τελεί υπό την προστασία του κράτους. Αυτό επιτρέπει στον κοινό νομοθέτη να κάνει παρεμβάσεις και να ορίζει μια συγκεκριμένη ηλικία για την άσκηση ενός δικαιώματος η μερικότερης αξίωσης του. Η παρέμβαση αυτή πάντως πρέπει να διέπεται από την αρχή εύνοιας προς τον ανήλικο. Αδικοιολόγητοι περιορισμοί είναι αντισυνταγματικοί και εφόσον υπάρχει σ ένα δικαίωμα ειδικότερη συνταγματική ρύθμιση υπερσχύει η ρύθμιση αυτή.

Συμπερασματικά ο ανήλικος έχει την ικανότητα άσκησης των θεμελιωδών δικαιωμάτων, εκτός από εκείνα για τα οποία ρητά ο κοινός νομοθέτης αξιώνει την συμπλήρωση κατώτατου ορίου ηλικίας.(βλ.ΑΚ1350).

Η ικανότητα προς δικαιοπραξία δεν εμπίπτει στη ίδια συνταγματική λογική. Ανάμεσα στην ικανότητα προς δικαιοπραξία και την ικανότητα άσκησης των θεμελιωδών δικαιωμάτων δεν υπάρχει ταυτότητα του λόγου και επομένως δεν είναι δυνατή η ταύτισή τους.

8. Τα μητρικά θεμελιώδη δικαιώματα.

Τα μητρικά θεμελιώδη δικαιώματα είναι τα εξής:

- α) Το δικαίωμα για σεβασμό της ανθρώπινης αξίας που είναι πρωταρχική υποχρέωση του κράτους και βρίσκεται στο άρθρο 2 του Συντάγματος.
- β) Το δικαίωμα για ισότητα ενώπιον του νόμου που βρίσκεται στο άρθρο 4 του Συντάγματος.
- γ) Το δικαίωμα στην ελευθερία που βρίσκεται στο άρθρο 5 του Συντάγματος και κυρίως στην παράγραφο 3.

8α. Ο απόλυτος σεβασμός της ανθρώπινης αξίας.

Ας ορίσουμε πρώτα την έννοια της ανθρώπινης αξίας. Ανθρώπινη αξία λοιπόν ως έννοια γένους είναι το σύνολο των γενικών υλικών, πνευματικών και κοινωνικών γνωρισμάτων του ανθρώπινου γένους.

Άνθρωπος και ανθρώπινη αξία συνιστούν πραγματική δικαιοκή ταυτότητα. Η ανθρώπινη αξία ταυτιζόμενη με τον άνθρωπο δεν είναι αξία ιδέα αλλά αξία πραγματικότητα.

Κάθε άνθρωπος έχει ανθρώπινη αξία. Η συγκεκριμενοποίηση της ανθρώπινης αξίας προκύπτει από την ταυτότητά της με τον άνθρωπο. Η συγκεκριμενοποίηση της αυτή απαλλαγμένη από τις διάφορες θεωρίες είναι ζήτημα του οποίου η λύση προκύπτει χωρίς καμιά δυσκολία από την ίδια την παρατήρηση του κάθε ανθρώπου, ανεξάρτητα από χρώμα φυλή, ηλικία, φύλο, εθνικότητα.

Άρα η ανθρώπινη αξία προστατεύεται από το Σύνταγμα μας για όλους τους ανθρώπους, Έλληνες ή όχι, ενήλικες ή όχι. Καταλαβαίνουμε ότι τα παιδιά προστατεύονται και είναι απόλυτα σεβαστή η αξία του καθένα από αυτά όπως απόλυτα σεβαστή είναι και η αξία κάθε ανθρώπου.

Η ανθρώπινη αξία είναι ο σκοπός και η καταστατική αρχή του δικαίου. Στην ανθρώπινη αξία κατευθύνθηκε και βασίστηκε η ενοποίηση της έννομης τάξης. Η ενότητα της σύγχρονης έννομης τάξης, βασίζεται στην σύνθεση δημόσιου και ιδιωτικού, όχι στην υπεροχή του ενός πάνω στο άλλο, αλλά στην τοποθέτησή τους στο ίδιο επίπεδο. Ο συγκεκρισμός αυτός αποτελεί το βάθρο πάνω στο οποίο εδραιώνεται η σύγχρονη μονιστική έννομη τάξη, στη οποία δεν τίθεται ζήτημα χάραξης ορίων δημόσιου και ιδιωτικού αλλά ζήτημα ανεύρεσης κατάλληλων

διαδικασιών, καθόσον οποιαδήποτε ανθρώπινη δραστηριότητα, ανεξάρτητα από αν αναλαμβάνεται από το κράτος ή από τα άτομα, οφείλει να υπηρετεί την ανθρώπινη αξία όπως προσδιορίζεται από το Σύνταγμα.

Η ανθρώπινη αξία εδραιώνεται πάνω στην ελευθερία και την ισότητα. Η αφαίρεση μιας από τις δύο αρχές σημαίνει ταυτόχρονα τον ακρωτηριασμό της ανθρώπινης αξίας.

Το παιδί μέσα στα πλαίσια της οικογένειας στην οποία μεγαλώνει αλλά και μέσα στην κοινωνία ευρύτερα πρέπει να προστατεύεται και να είναι σεβαστή η αξία του από το κράτος και να είναι σεβαστή από τον κάθε άνθρωπο ειδικότερα.. Να είναι σεβαστή η προσωπικότητα του. Να είναι ελεύθερο και ισότιμο μέλος της κοινωνίας. Η αρχή του απαραβίαστου της ανθρώπινης αξίας προκύπτει σαφώς από την διάταξη του άρθρου 2 παρ.1 του Συντάγματος όπως επίσης και από άλλες διατάξεις όπως των αρ.4 παρ.1 και 2,5 παρ.1 και 2,7 παρ.2,25 παρ.1-4, 106 παρ.2 καθώς και από τις περισσότερες διατάξεις που αναφέρονται στα θεμελιώδη δικαιώματα.

Το Σύνταγμα στο αρ.2 καθιερώνει αντικειμενική συνταγματική αρχή από την οποία απορρέουν ατομικά δικαιώματα. Η διάταξη αυτή καθιερώνει αυτοτελές δικαίωμα και μάλιστα ανώτατο μητρικό δικαίωμα του οποίου φορείς είναι και τα παιδιά και μπορούν να το ασκούν όπως κάθε άνθρωπος.

8β) Η αρχή της ισότητας, η συνταγματική της θέσπιση και η εφαρμογή της στην καθημερινή ζωή του παιδιού.

Στο αρ.4 του Συντάγματος καθιερώνεται η συνταγματική αρχή της ισότητας. Η ισότητα διακρίνεται σε νομική και πραγματική. Η νομική ισότητα διακρίνεται σε τυπική (ισότητα των πολιτών ενώπιον του νόμου) και ουσιαστική (ισότητα του νόμου ενώπιον των πολιτών, ισότητα δικαίου). Η δεύτερη είναι αυτή που επικράτησε και σύμφωνα με την οποία ο κοινός νομοθέτης οφείλει να παράγει δίκαιο, του οποίου το περιεχόμενο δεν έρχεται σε αντίθεση προς την αρχή της ισότητας. Από το κείμενο του συντάγματος κατοχυρώνεται η νομική ισότητα και όχι η πραγματική. Οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου.

Το βασικότερο που πρέπει να κατανοήσουμε για αυτήν την αρχή είναι ότι δεν σημαίνει την ίδια μεταχείριση όλων των περιπτώσεων. Ισότητα υπάρχει μόνο στην ομοιότητα. Αντίθετα η ίση μεταχείριση ανόμοιων περιπτώσεων αποτελεί ανισότητα. Δηλαδή το να παρεμβαίνει ο κοινός νομοθέτης και να θέτει ορισμένους περιορισμούς αναλόγως την ηλικία του φορέα του δικαιώματος δεν παρεμβαίνει την αρχή της ισότητας.

Έχουμε δύο μορφές ισότητας. Την θετική που είναι η αρχή της ίσης μεταχείρισης (και της αρχής της αμεροληψίας) και την αρνητική που είναι η απαγόρευση των διακρίσεων.

Μέσα στην οικογένεια η αρχή της ισότητας παίζει σπουδαίο ρόλο αφού έχει ιδιαίτερη σημασία στη ρύθμιση των σχέσεων γονέων και τέκνων εκφραζόμενη ως αρχή της ίσης μεταχείρισης των παιδιών ανεξάρτητα από το φύλο, τις πεποιθήσεις.

Παρατηρούμε δηλαδή την έκφραση της αρχής της ισότητας μέσα στο πρώτο περιβάλλον που αντιλαμβάνεται και αναπτύσσει την προσωπικότητα του ένα παιδί. Από εκεί ξεκινούν οι βάσεις σωστής διαβίωσης, με σεβασμό από αυτούς που έχουν σωφρονιστική εξουσία πάνω σε ένα παιδί η οποία πρέπει να είναι εντός επιτρεπτών αμυντικών ορίων.

Η ισότητα διακρίνεται σε πολιτική, κοινωνική και οικονομική. Η πολιτική ισότητα αναγνωρίζεται μόνο για τους Έλληνες πολίτες άρα για τα Ελληνόπουλα. Στην κοινωνική ισότητα περιλαμβάνονται και οι αλλοδαποί. Το Σύνταγμα μας δεν

καθιερώνει οικονομική ισότητα.

Άρα φορείς του δικαιώματος μπορούν να είναι μόνο οι Έλληνες. Μπορούν όμως και οι αλλοδαποί όχι όμως ως προς τα πολιτικά δικαιώματα.

Η αρχή της ισότητας είναι αντικειμενική αρχή και θεμελιώδες δικαίωμα ,πράγμα που δεν αμφισβητήθηκε ποτέ και απορρέουν από αυτήν κι άλλα θεμελιώδη δικαιώματα.

Πράγμα που αποδεικνύει περίτρανα την στείρωση της αντιπαράθεσης μεταξύ αντικειμενικού και υποκειμενικού δικαίου.

8γ) Ο απόλυτος σεβασμός της ανθρώπινης ελευθερίας..

Αρ.5. Η προσωπική ελευθερία του ανθρώπου είναι υλική (σωματική ή φυσική), πνευματική και κοινωνική. Και στις τρεις εκφάνσεις της μπορούμε να αναγνωρίσουμε τον σεβασμό που πρέπει να έχουν τα παιδιά από τους υπόλοιπους ανθρώπους του κοινωνικού συνόλου, από την οικογένειά τους και από το κράτος βέβαια καθώς και την προστασία της ελευθερίας τους που πρέπει να απολαμβάνουν από το κράτος.

Η κοινωνική ελευθερία είναι η κύρια έκφραση της νομικής ελευθερίας με την έννοια της μη δουλείας. Η υλική ελευθερία είναι η ελευθερία κίνησης στον φυσικό χώρο, στο φυσικό περιβάλλον. Τέλος η πνευματική ελευθερία είναι η ελευθερία της σκέψης η ελευθερία των στοχασμών.

Τα παιδιά πρέπει να είναι ελεύθερα ,να μην είναι υπόδουλοι κανένα. Να κινούνται ελεύθερα, πάντα ανάλογα με την ηλικία τους με την επίβλεψη αυτών που έχουν την επιμέλειά τους, και το κυριότερο να σκέφτονται και να εκφράζονται ελεύθερα και ελεύθερα να αναπτύσσουν την προσωπικότητα τους. Μέσα σ αυτά τα πλαίσια είναι θεμιτό ο περιορισμός του ανήλικου για παράδειγμα μέσα στο σπίτι για να διαβάσει στα πλαίσια της σωφρονιστικής εξουσίας των γονιών του. Πρέπει όμως να αναπτύσσει την προσωπικότητα του ελεύθερα., να επιλέγει για παράδειγμα τι σπορ του αρέσουν και θέλει να ασχοληθεί ή ποια μαθήματα αγαπάει περισσότερο. Δεν πρέπει τα παιδιά να γίνονται δέκτες καταπίεσης παράλογης μέσα στο οικογενειακό τους περιβάλλον και κυρίως να μην γίνονται μέσα εκτόνωσης προσωπικών απωθημένων των γονιών τους.

Η ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας κατοχυρώνεται ως αντικειμενική αρχή και ως θεμελιώδες μητρικό δικαίωμα στο αρ.5 παρ.1.Αποτελεί εξειδίκευση της ανθρώπινης αξίας και επιταγή της ελευθερίας για όλους και όχι για τους ισχυρότερους.

9. Η συνταγματική προστασία της ζωής ειδικότερα

Η ζωή είναι πρωταρχικό συνταγματικό αγαθό και η προστασία της είναι αντικειμενική αρχή που απορρέει από την καταστατική αρχή του απαραβίαστου της ανθρώπινης αξίας. Δεν επιτρέπεται καμιά εξαίρεση για τη προστασία της με γνώμονα την φυλή, την θρησκεία κάποιου ατόμου. Αποτελεί μητρικό θεμελιώδες δικαίωμα που προστατεύει βεβαίως και τα παιδιά και έχει αμυντικό και προστατευτικό όπως όλα τα θεμελιώδη δικαίωμα και επιπλέον διασφαλιστικό περιεχόμενο. Το κράτος υποχρεούται να προστατεύει τη ζωή κάθε ατόμου όπως μάλλον απ ότι προκύπτει από τον συνδυασμό των2 παρ.1,5παρ.2,7παρ.3 ,21 και 25 παρ .4 υποχρεούται να διασφαλίζει και ένα δικαίωμα επιβίωσης.

Εδώ έχουμε το θέμα από πότε θεωρούμε ότι έχουμε ζωή που πρέπει να προστατευθεί.

Η ζωή του εμβρύου αν πρέπει να προστατεύεται. Σύμφωνα με το πνεύμα του συντακτικού νομοθέτη που θέτει σε προστασία και την ολοκληρωμένη ζωή αλλά και κάθε μορφή ανθρώπινης ζωής επομένως και την ζωή του εμβρύου ή του κυοφορούμενου. Αν τώρα πρέπει να γίνει επιλογή μεταξύ της ζωής μιας α εγκύου και του εμβρύου τότε θα πρέπει να επιλέξουμε την ζωή της εγκύου . Το έμβρυο είναι φορέας θεμελιωδών δικαιωμάτων εφόσον γεννηθεί ζωντανό.

10. Η κοινωνική ασφάλιση στο αρ. 22 παρ.5 για το παιδί και την οικογένειά του.

“Το κράτος μεριμνά για την κοινωνική ασφάλιση των εργαζομένων όπως ο νόμος ορίζει “. Όπως ορίζεται απ τη λεκτική της διατύπωση προκύπτει η συνταγματική της κατοχύρωση αυτής της διάταξης για την κοινωνική ασφάλιση ως θεσμός ως αντικειμενικής αρχής δικαίου. Βασίζεται στην αρχή της ανταπόδοσης. Το κράτος μεταξύ άλλων μεριμνά για ζητήματα όπως η εγκυμοσύνη, ο τοκετός μητρότητας.

11. Το δικαίωμα των παιδιών για παιδεία.

ΑΡ.16 Συντάγματος.

Παιδεία με την ευρύτερη έννοια του όρου είναι η καλλιέργεια του ανθρώπινου πνεύματος. Έχουμε την ουσιαστική και την τυπική έννοια της παιδείας. Με την ουσιαστική εννοούμε την τα πνευματικά αγαθά, το ουσιαστικό περιεχόμενο της παιδείας. Με την διαδικαστική τυπική έννοια αναφερόμαστε στην διαδικασία μέσα από την οποία παρέχεται η παιδεία. Με την στενότερη έννοια ο όρος παιδεία σημαίνει την εκπαίδευση ή και το εκπαιδευτικό σύστημα. Η συνταγματική προστασία της παιδείας αφορά και τις δύο έννοιες της. Η παιδεία αφορά την πνευματική υπόσταση του ανθρώπου. Αποτελεί κατά συνέπεια βασική προϋπόθεση για την ενάσκηση των δικαιωμάτων του πνευματικού χώρου (ελευθερία συνείδησης ,πεποιθήσεων, γνώμης).

Η παιδεία προστατεύεται από το Σύνταγμα μας ως θεσμός αντικειμενικά. Απ αυτόν τον θεσμό ή θεσμούς απορρέουν επιμέρους ατομικά δικαιώματα. (για την επιστήμη, την έρευνα, την διδασκαλία).

Φορείς του δικαιώματος της παιδείας είναι οι ανήλικοι. αλλά και οι εκπαιδευτές τους. Στο σύνταγμα ορίζεται ότι τα υποχρεωτικά χρόνια φοίτησης δεν μπορεί να είναι λιγότερα από εννέα.. Συνεπώς καθιερώνεται η αρχή της υποχρεωτικής φοίτησης. Ο φορέας είναι κατ αρχήν ελεύθερος αν θέλει να εκπαιδευθεί. Αλλά με την καθιέρωση της υποχρεωτικής φοίτησης ο νομοθέτης καθιερώνει μια εξαίρεση στην αρνητική ελευθερία της παιδείας..

Το παιδί είναι ελεύθερο να επιλέξει αν θα εκπαιδευθεί σε δημόσιο η ιδιωτικό εκπαιδευτήριο. Η ελευθερία καθορισμού του τρόπου που θα εκπαιδευθεί το παιδί ασκείται εφόσον μιλάμε για ανήλικα παιδιά από αυτούς που έχουν κατά το νόμο την επιμέλεια του ανήλικου. Αρα βλέπουμε εδώ ότι ο ανήλικος δεν μπορεί να ασκήσει αυτοπρόσωπα το δικαίωμά του .Σύμφωνα με τον νόμο 1566/1985,(δομή και λειτουργία της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις), όποιος έχει την επιμέλεια του προσώπου του ανηλίκου και παραλείπει την εγγραφή ή την εποπτεία του ως προς τη φοίτηση τιμωρείται σύμφωνα με το άρθρο 458 του Ποινικού κώδικα. Το δικαίωμα της παιδείας αναγνωρίζεται μόνο υπέρ των Ελλήνων πολιτών.

Το δικαίωμα της παιδείας είναι αμυντικό και βέβαια τριτενεργει όπως όλα άλλωστε τα θεμελιώδη δικαιώματα αφού οι απειλές κατά αυτών δεν έρχονται μόνο από το

κράτος αλλά και από οποιαδήποτε επιθετική ανθρώπινη ενέργεια. Είναι προστατευτικό όπως άλλωστε προκύπτει και από το ίδιο το κείμενο του αλλά όπως είναι και όλα τα σύγχρονα συνταγματικά δικαιώματα.

Το δικαίωμα της παιδείας όπως ανέφερα και στην αρχή της εργασίας είναι και εξασφαλιστικό / διεκδικητικό δικαίωμα. Είναι το μόνο κοινωνικό δικαίωμα που εξασφαλίζεται κατηγορηματικά στο κείμενο του Συντάγματος!

12. Το δικαίωμα των παιδιών για ελεύθερη επιλογή θρησκείας.

ΑΡ.13 Συντάγματος. Το άρθρο 18 της οικουμενικής διακήρυξης δικαιωμάτων του ανθρώπου, όπως επίσης και το άρθρο 9 της ευρωπαϊκής σύμβασης για τα δικαιώματα του ανθρώπου, κατοχυρώνουν την ελευθερία της συνείδησης και της θρησκείας.

Θρησκεία είναι το σύνολο δοξασιών αναφερόμενων στην υπόσταση του θείου.

Η θρησκευτική ελευθερία και η θρησκευτική ισότητα αποτελούν τα μητρικά θεμελιώδη δικαιώματα του θρησκευτικού χώρου, από τα οποία πηγάζουν τα μερικότερα θρησκευτικά συνταγματικά δικαιώματα.

Τα παιδιά είναι ελεύθερα να αποφασίσουν ποια θρησκεία θα ακολουθήσουν. Εδώ προκύπτει ένας ενδιαφέρων προβληματισμός. Μπορεί άραγε ο γονιός στα πλαίσια της γονικής μέριμνας να προσπαθήσει να επηρεάσει να προσηλυτίσει το παιδί του προς μια θρησκεία ή έτσι θεωρείται ότι του παραβιάζει τον πυρήνα του μητρικού του δικαιώματος της θρησκευτικής του ελευθερίας. Νομίζω ότι ο γονιός δεν θίγει το δικαίωμα του παιδιού της ελεύθερης θρησκευτικής συνείδησης αν για παράδειγμα το πηγαίνει στην εκκλησία. Φτάνει να μιλάμε ή για την επικροτούσα θρησκεία ή για γνωστή ή φανερή θρησκεία και όχι για κάποια που το δόγμα της είναι κρυφό ή προϋποθέτει μύηση.

Στα πλαίσια της εκπαίδευσης οι μαθητές είναι ελεύθεροι να μην παρακολουθούν το μάθημα των θρησκευτικών αν είναι άθεοι, ετερόδοξοι ή ετερόθρησκοι και να μην συμμετέχουν στον εκκλησιασμό ή στην πρωινή προσευχή.

Επίσης να αναφερθεί ότι δεν έχει δικαίωμα ο πατέρας να προβαίνει σε διακρίσεις απέναντι στα παιδιά του με βάση τις θρησκευτικές τους πεποιθήσεις. Οι θρησκευτικές πεποιθήσεις δεν ανήκουν στην σχέση πατέρα παιδιού. Αυτή βασίζεται σε δεσμούς αίματος και όχι σε κοινότητα θρησκευτικών πεποιθήσεων.

13. Η προστασία της οικογενειακής ζωής.

Το άρθρο 21 παρ.1 του Συντάγματος (βλ.και άρθρο 8 παρ.1 της ΕΣΔΑ) θέτει υπό την προστασία του κράτους την οικογένεια ,με μια ιδεολογικά φορτισμένη μάλιστα διατύπωση(<<ως θεμέλιο της συντήρησης και προσαγωγής του έθνους>>),καθώς και τον γάμο, την μητρότητα και την παιδική ηλικία. Το προστατευτικό καθεστώς της τελευταίας έχει πάντως ιδιαίτερη διάσταση. Στην διάταξη αυτή συντρέχουν και συνυπάρχουν ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα, αλλά και θεσμικές εγγυήσεις.

13α. Ο γάμος

Το άρθρο 21 του συντάγματος είναι αυτό που αναφέρει συγκεκριμένα από την πρώτη του παράγραφο την οικογένεια και την παιδική ηλικία όπως επίσης και την μητρότητα. Όλες αυτές οι έννοιες είναι άρρηκτα συνδεδεμένες και περιττό να πούμε για την σπουδαιότητά τους. Αποτελούν την βάση, την αρχή των πάντων σε μια οργανωμένη κοινωνία. Από την οικογένεια τίθενται οι βάσεις για την πορεία των μελών της και πιο συγκεκριμένα για την πορεία των παιδιών που μεγαλώνουν μέσα

σ' αυτήν. Γι αυτό το λόγο το κράτος οφείλει να διαφυλάσσει και να προστατεύει την οικογένεια, τον θεσμό της οικογένειας όπως επίσης και τον θεσμό του γάμου. Από την θεσμική αυτή προστασία απορρέουν υποκειμενικά δίκαια και ελευθερίες ως προς τον γάμο που είναι θεσμός ιδρυτικός της οικογένειας.

13 β. Η παιδική ηλικία.

Στο άρθρο 21 αναφέρεται ειδικά η παιδική ηλικία.

Σύμφωνα με το αρ.1518 του Α.Κ " η επιμέλεια του προσώπου του τέκνου περιλαμβάνει ιδίως την ανατροφή, επίβλεψη και εκπαίδευσή του, καθώς και τον προσδιορισμό του τόπου διαμονής του. Κατά την ανατροφή του τέκνου οι γονείς ενισχύουν χωρίς διάκριση φύλου, να αναπτύσσει υπεύθυνα και με κοινωνική συνείδηση την προσωπικότητά του. Η λήψη σωφρονιστικών μέτρων επιτρέπεται μόνο εφόσον αυτά είναι παιδαγωγικά αναγκαία και δεν θίγουν την αξιοπρέπεια του τέκνου."

Όπως προανέφερα ο κοινός νομοθέτης εδώ ρυθμίζει τις σχέσεις γονέων και τέκνων, κάτι που κάνει πολύ καλά πρώτα το σύνταγμα με τις αρχές της ισότητας, ανεξιθρησκείας, προστασίας του παιδιού και εξασφάλισης του ανέσεων για την ευδόκιμη ανάπτυξη του.

Όπως αναφέραμε πολλές φορές οι γονείς στα πλαίσια της σωφρονιστικής τους εξουσίας περιορίζονται από τα δικαιώματα του παιδιού και είναι υποχρεωμένοι να τα αντιμετωπίζουν δίκαια και με ίση μεταχείριση και με αμεροληψία.

Δεν έχουν δικαίωμα να προβαίνουν σε διακρίσεις εξαιτίας των θρησκευτικών ή πολιτικών τους πεποιθήσεων ούτε και αν τους επιβάλλουν να ακολουθήσουν ένα συγκεκριμένο θρήσκευμα. Έτσι παραβιάζουν το αμυντικό περιεχόμενο της ελευθέριας της θρησκευτικής σκέψης.

Η αρχή της ισότητας επιβάλλει σε όλους την ίση μεταχείριση των εξώγαμων.

Είναι θεμιτό να προβαίνει ο γονιός σε διακρίσεις με άλλα κριτήρια που δεν προσβάλλουν την ανθρώπινη αξιοπρέπεια όπως για λόγους ευγνωμοσύνης.

13γ. Η οικογένεια.

Ως οικογένεια νοείται κατά το Σύνταγμα η κοινότητα γονέων και τέκνων, φυσικών ή υιοθετημένων, ανεξάρτητα αν αυτά είναι γεννημένα ύστερα από γάμο ή χωρίς γάμο, δηλ. η οικογένεια υπό στενή έννοια η πυρηνική οικογένεια. Σύζυγοι χωρίς τέκνα δεν αποτελούν οικογένεια με την έννοια αυτή, αφού ο γάμος προστατεύεται αυτοτελώς από το Σύνταγμα. Επίσης δεν αποτελούν οικογένεια όσοι συμβιώνουν ελεύθερα χωρίς τέκνα, διότι αυτοί προφανώς δεν επιθυμούν την υπαγωγή τους σε νομικές ρυθμίσεις και άρα δεσμεύσεις, συνεπώς θα ήταν αντιφατικό να τύχουν μόνο προστασίας με βάση το άρθρο 21 παρ.1 του Συντάγματος.

Ο συντακτικός νομοθέτης προστατεύει την οικογένεια ως θεμελιώδη θεσμό ως θεμέλιο για την συντήρηση της προαγωγής του έθνους. Από το θεσμική προστασία της οικογένειας προκύπτουν αντίστοιχα δικαιώματα. Δημιουργίας και συμμετοχής στην οικογένεια. Όταν αναφερόμαστε στην οικογένεια δεν αναφερόμαστε μόνο στην νόμιμη οικογένεια. Αναφερόμαστε και στη συμβίωση και στην φυσική οικογένεια που υπάρχει με τον δεσμό αίματος που υπάρχει μεταξύ των συγγενών. Στη συνταγματική αυτή προστασία βρίσκει την έκφρασή της η θεμελίωση του δικαιώματος επικοινωνίας μεταξύ των συγγενών. Το να μην είναι απόλυτα συνυφασμένη η έννοια της οικογένειας με τον γάμο και η προστασία της, καταλαβαίνουμε ότι είναι μια πολύ σωστή και αντικειμενική αντιμετώπιση του Συντάγματος μας απόλυτα σύμφωνη με την αρχή της ισότητας. Έτσι πρέπει να έχουν

ίση αντιμετώπιση τα παιδιά που είναι γεννημένα χωρίς τον γάμο των γονιών τους. Είναι κάπως δύσκολα να καταλάβουμε κατ' αρχήν την αμυντική ενέργεια αυτού του δικαιώματος από την στιγμή που οι οικογενειακές σχέσεις είναι παράλληλες και όχι αντιθετικές. Κι όμως αν σκεφτούμε τις σχέσεις μεταξύ των συζύγων και τις σχέσεις μεταξύ γονέων και τέκνων τότε καταλαβαίνουμε ότι υπάρχει πιθανότητα τα δικαιώματα αυτά να έρχονται σε σύγκρουση. Τίθεται συνηθέστερα θέμα περιορισμού της πατρικής εξουσίας και προστασίας των τέκνων.

Τίθεται ένα γενικότερο θέμα αναμόρφωσης του οικογενειακού δικαίου που είναι ένα πολύ βασικό ζήτημα που απασχολεί την χώρα μας και την λύση του θα την βρει αν η εφαρμογή των θεμελιωδών δικαιωμάτων μέσα στη οικογένεια τελούν απόλυτα πάνω στις βάσεις της αρχής της ελευθερίας και της ισότητας.

Ο νόμος 1329/1983 αναμόρφωσε το οικογενειακό δίκαιο. Με το άρθρο 17 αυτού του νόμου αντικαθίστανται τα κεφάλαια 8,9,10,11 και 12 που αναφέρονται στη συγγένεια, τη γνησιότητα του τέκνου, τη διατροφή εκ του νόμου ,τις σχέσεις γονέων και τέκνων και την πατρική εξουσία, καθώς και τα εξώγαμα τέκνα αντίστοιχα. (σχέσεις γονέα και τέκνου. Αρ.1508-1541 ΑΚ).

Θα έπρεπε να αναφέρουμε ότι στο άρθρο 21 παρ.2 αναφέρεται ρητά ότι στην προστασία του κράτους και συγκεκριμένα στην ειδική φροντίδα του είναι οι πολύτεκνες οικογένειες. Παρέχονται επιδόματα, ελαφρύνσεις προκειμένου οι Έλληνες πολίτες να έχουν κίνητρα να κάνουν παιδιά που είναι το μέλλον της Ελλάδας. Εδώ όπως καταλαβαίνουμε εμφανίζεται το κράτος κοινωνικής πρόνοιας. Η μητρότητα αναφέρεται κι αυτή ρητά στην παρ.1 και προστατεύεται κι αυτή και διευκολύνεται από το κράτος έτσι ώστε να δείχνεται ο ανάλογος σεβασμός στην μητέρα κάθε παιδιού.

Στην παρ.3 του αρ.21 προστατεύεται και η ενήλικη νεότητα που αφορά τη διατροφή του νέου από την οικογένεια του ως την ηλικία των 30 ετών

Η αναθεώρηση της 6ης Απριλίου της ζ' αναθεωρητικής βουλής εμπλούτισε το άρθρο 21 με την παρ.5 όπου θεσπίζεται ως κρατική υποχρέωση ο σχεδιασμός και η εφαρμογή δημογραφικής πολιτικής, καθώς και η λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων.

Η παρ.6 του ίδιου άρθρου αναφέρεται και στα άτομα με ειδικές ανάγκες που το πνεύμα του διέπεται από το αναθεωρημένο άρθρο 25 παρ 1 που θεμελιώνει την έννοια του κοινωνικού κράτους δικαίου.

14. Συμπεράσματα

Μετά από την διεξοδική ανασκόπηση μέσα στα άρθρα του Συντάγματος αναφορικά με τα δικαιώματα τα συνταγματικά του παιδιού καταλήγουμε στις εξής σκέψεις. Κατ' αρχήν η απάντηση στον προβληματισμό για το αν οι ανήλικοι μπορούν να είναι φορείς συνταγματικών δικαιωμάτων η απάντηση είναι θετική. Τα παιδιά μπορούν να είναι φορείς συνταγματικών δικαιωμάτων όπως προκύπτει από την αρχή της ισότητας και του σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας μέσα στην έννοια των οποίων η ηλικία δεν παίζει ρόλο. Οι ανήλικοι μπορούν παρόλο το μικρό της ηλικίας τους να είναι φορείς θεμελιωδών δικαιωμάτων. Το επόμενο θέμα που ασχοληθήκαμε είναι η δυνατότητα άσκησης των δικαιωμάτων αυτών από τα παιδιά και είδαμε ότι αυτή τότε είναι δυνατόν να συμβαίνει αυτοπρόσωπα και τότε από αυτούς που ασκούν την επιμέλεια του παιδιού. Σ αυτό το σημείο επιτρέπεται να παρεμβαίνει ο κοινός νομοθέτης και να θέτει ένα κατώτατο όριο ηλικίας για την δυνατότητα της αυτοπρόσωπης άσκησης ενός δικαιώματος. Όλα αυτά πάντα μέσα στο πνεύμα των διατάξεων του Συντάγματος και στα όρια που αυτό θέτει στην παρέμβαση του κοινού νομοθέτη που πρέπει να αποπνέει πάντα ένα αίσθημα εύνοιας απέναντι στα

συμφέροντα του παιδιού. Ο νόμος πάντα είδαμε ότι πρέπει να προστατεύει τον ανήλικο από την άσκηση εξουσίας που έχουν οι ενήλικες πάνω του και να περιορίζει αυτούς από το να κάνουν κατάχρηση των δικαιωμάτων τους.

Με κατευθυντήριες γραμμές την καταστατική αρχή του σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας καθώς και των αντικειμενικών αρχών της ισότητας και της ελευθερίας και μέσα πάντα στο πνεύμα του κοινωνικού κράτους δικαίου είδαμε ότι για τα παιδιά υπάρχει συνταγματική προστασία που είναι η ασπίδα τους απέναντι σε κάθε κίνδυνο είτε αυτός προέρχεται από το κράτος είτε από οποιοδήποτε φυσικό πρόσωπο.